

Haridus- ja Teadusministeeriumi infokiri

1. septembril 2024 algab koolieelsetes lasteasutustes ning 1. ja 4. klassides üleminek eestikeelsele õppele. Paljud haridusasutused on selleks valmistudes oma meeskondi uuendanud ja erinevaid ettevalmistusi teinud. Selleks, et kõik haridusasutused saaksid võimalikult palju vajalikku teavet, kuidas tõhusalt toetada nii olemasolevaid õpetajaid kui ka uusi tulijaid, on Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) koondanud infokirja olulised viited erinevatele seadustele, keeleõppe võimalustele, metoodikakoolitustele ja teistele eestikeelsele õppele üleminekuga seotud aspektidele, mis on üleminekuprotsessis kriitilise tähtsusega.

Usume, et iga haridusasutus on läbi mõelnud sammud eestikeelsele õppele üleminekuks ja koostanud selge tegevuskava, võttes arvesse koos meeskonnaga kokkulepitud eesmärged, oma praegust õppekeskkonda, olemasolevat ja vajaminevat inimressurssi ning lähtudes tehtud analüüsides kujundanud 2024/2025. õppeaasta tegevused.

Et tagada sujuv üleminek, soovitame kõigil haridustöötajatel jätkata erialase eesti keele oskuse arendamist (sh ka C1-keeletaseme omanikel) ning asutuste juhtidel suunata nii formaalse kui ka mitteformaalse õppe õpetajaid ja teisi töötajaid läbima erinevaid metoodikakoolitusi.

Üleminek eestikeelsele õppele on mitmeaastane protsess, mis nõuab pidevat tegevuste ja tulemuste jälgimist. Soovitame aeg-ajalt peatuda ja hinnata, kuidas üleminek teie asutuses kulgeb, korraldada küsitlusi ja teha kokkuvõtteid. Oluline on kõigi muudatuste pidev seire ning uue teabe ja ka saavutatud tulemuste jagamine kollektiiviga. Kogu meeskond peaks olema kaasatud, et mõista järgmiste plaanitavate muudatuste vajadust ja tähistada ühiselt saavutatud edusamme. Protsessi analüüs ja väikeste võitude tähistamine käivad järgnevatel aastatel käsikäes.

Usume, et kõikide töötajate ja lapsevanemate ühise panuse ning mõistva koostöö tulemusena suudame kindlustada kõikidele Eesti lastele tugeva aluse elukestvaks õppeks ja rõõmu saavutatule.

HTM jätkab 2024/2025. õppeaastal mitmesuguseid tegevuste toetamist nii riigieelarvest kui ka erinevatest toetustest saadud vahenditega, sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi ja Šveitsi programmi kaudu. Üleminekuperioodi mitmekülgsed tugimeetmete elluviimisele on kaasatud erinevad partnerid, sealhulgas Eesti Keele Instituut, ülikoolid, Harno, Rajaleidja, lastevanemate liidud, Töötukassa, Integratsiooni Sihtasutus, VeniVidiVici, Asendusõpetajate MTÜ ja paljud teised. Koostöö aitab tagada, et üleminek sujub edukalt ning toetab haridussüsteemi arengut ja jätkusuutlikkust.

I Olulised juhendid ja seadused

Dokumendid, mis aitavad orienteeruda muutunud seadusandluses, uuenenud kvalifikatsiooninõuetes ja töös erivajadustega õppijaga.

- [2022. aastal vastuvõetud seaduste muudatused Riigi Teatajas](#) (edaspidi RT) seoses eestikeelsele õppele üleminekuga. Viimati muudetud 30.07.2024 (keelenõuded).
- Alates 01.04.2024. a pakub alus- ja üldhariduse õpetaja, õppealajuhataja ja tugispetsialistide ametikoha kvalifikatsiooninõuete hindamisel tuge ja annab koolijuhile nõu Haridus- ja Noorteameti akadeemilise tunnustamise infokeskus ehk Eesti ENIC/NARIC Keskus.
- Haridusasutuste juhtidele on õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooni hindamisel abiks juhendid: [Üldhariduskooli õpetaja, õppealajuhataja ja tugispetsialistide ametikoha kvalifikatsiooninõuete hindamine](#) aitab koolijuhil hinnata õpetaja ja tugispetsialisti kvalifikatsiooni koolis. [Alushariduse pedagoogide ja tugispetsialistide kvalifikatsioonile vastavuse hindamine](#) aitab alusharidusasutuse juhil hinnata õpetaja ja tugispetsialisti kvalifikatsiooni.
- HTM poolt pakutavad [täiendavad keeleõppetoetused](#) toetavad lapsi ja õpilasi ülemineku protsessis (nt UA (ukraina) õpilase toetus, USR (uussissirändaja) toetus, keelekümblusprogrammimudelite rakendamise toetus, 40% ja 60% eestikeelse õppe mahu toetus, eesti õppekeelega koolide toetus, koolieelsete lasteasutuste toetus). Keeleõppetoetuste eraldamise määrus ja keelekümblusprogrammi määrus, nende muudatused, seletuskirjad, pearaha summade kinnitused ning infotundide salvestused ja esitlused on leitavad HTM-i keeleõppetoetuste veebilehelt.
- HTM eraldab kohalikele omavalitsustele täiendava pearahatoetuse eestikeelsele õppele üleminevatele 1. ja 4. klassidele ning lasteaedadele. Toetus eraldatakse EHIS 10.09.2024. a statistika alusel.
- [HEV-õpilaste käsiraamat](#) annab ülevaate, kuidas juhendada mitmekeelseid erivajadusega õpilasi koolis.
- Rajaleidja infomaterjal [Juhend mitmekeelse õppija oskuste ja õpikeskkonna hindamiseks](#) kirjeldab erinevaid võimalusi õppetöö läbiviimiseks.
- 2024. kevadel on uuendatud ka HTM juhised - [Eestikeelsele haridusele ülemineku juhendmaterjal haridusasutusele](#) (eestikeelsele õppele üleminek, erivajadusega õpilane).
- [Keelemääruse nõuded ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse nõuded](#) (sh B1-taseme muudatused) on leitavad RTs.

II Haridustöötajate eesti keele õpe

Haridustöötaja jaoks on B2 või C1-keeletaseme eksami sooritamine vaid esimene suurem samm. End arendada sooviv õpetaja jätkab eesti keele õpet haridusalase ja erialase sõnavara laiendamisega, keele praktiseerimise ja mitmekülgse metoodika (sh LAK-õppe metoodika) omandamisega.

- Eesti Keele Instituut (edaspidi *EKI*) pakub haridustöötajatele [eesti keele kursuseid](#) B1-C1 tasemel. Keelekursused toimuvad Tallinnas ja alates sügisest ka Narvas, Sillamäel ja Kohtla-Järvel. Koolitusgrupid komplekteeritakse eeltestitud haridustöötajatest.
- Integratsiooni Sihtasutus pakub erinevaid [eesti keele õppe võimalusi](#) sh kursused, keelekohvikud ja keeleoskuse eeltestimist.
- Eesti keele oskuse, sealhulgas erialase sõnavara, praktiseerimiseks pakuvad keelelähetusii Integratsiooni Sihtasutus kui ka Eesti Keele Instituut. Täiendavat teavet keelelähetusete kohta leiab [EKI keelelähetus haridustöötajale](#) ja [INSA keelelähetus](#).
- [Töötukassa](#) pakub koolitustoetust, mis võimaldab tellida keelekoolituse oma haridusasutusse.

III Haridustöötajate metoodiliste vahendite pagasi laiendamine

Eesti koolieelsete lasteasutuste rühmad ja koolide klassikomplektide koosseis muutub iga aastaga aina mitmekultuurilisemaks. Samuti on õppijad erineva võimekuse ja mitmekesiste vajadustega. Et osata ja suuta sellises keskkonnas õpilasi märgata ning suunata, vajab õpetaja efektiivse ja eduka õppetöö korraldamiseks rikkalikku metoodiliste oskuste baasi. Koolitustel saavad osaleda ka huvihariduse ja noorsootöötajad.

- Loodusõpetust ja matemaatikat 4. klassis eesti keeles õpetama hakkavate klassiõpetajate, matemaatika ja loodusõpetuse õpetajate metoodilise toetamise seminar toimub 19.-20.09.2024. a Tallinnas HTMi ja EKI koostöös. Täpsustav info saadetakse otse koolijuhile hiljemalt 23. augustiks 2024. a.
- EKI pakub [metoodika, didaktika ja LAK-õppe koolitusi haridustöötajatele](#). Augustis on veel vabu kohti koolitustele [„Eesti keele omandamise toetamine mitmekeelses klassis/rühmaruumis“](#). Oktoobris avatakse registreerimine uutele täienduskoolitustele „LAK-õppe põhimõtted“.
- [TÜ Narva Kolledž](#) korraldab klassiõpetajate ümberõpet, koolieelse lasteasutuse töötajate ümberõpet abiõpetajatele.
- Rajaleidja kodulehel on leitavad [juhendeid haridusasutusele](#).

- TÜ Narva Kolledžis toimub 23. augustil [konverents "Õppimisraskusega laps ja üleminek eestikeelsele õppele"](#).
- Eesti keelest erineva emakeelega õpilase jaoks leiab õppematerjale [e-koolikotist](#).
- Haridusasutused saavad kasutada TÜ eetikakeskuse poolt koostatud [raamatuid](#) ja [mänge](#).
- Lasteaedadele ja koolidele pakuvad tuge 11 piirkondlikku lõimitud aine- ja keeleõppe metoodikakeskust, mille peamine ülesanne on toetada eesti keelest erineva emakeelega lapsi ja õpilasi õpetavaid haridustöötajaid eriteemaliste seminaride, praktiliste näpunäidete ja kogemuste jagamise kaudu. Tegevused toimuvad nii grupis kui ka individuaalselt. EKI veebilehel on leitavad kõigi [keskuste kontaktid](#).
- Metoodilised juhised aineõpetajatele õpitulemuste saavutamiseks, sh õppe diferentseerimiseks – [põhikooli õppeprotsesside kirjeldused](#).
- Soovitused eestikeelse õppega alustavate lihtsustatud õppetaseme õpilaste eesti keele kui teise keele õppe korraldamiseks – [lihtsustatud õppetaseme üleminek](#).

IV Õppevara juhised

Veebis on saadaval erinevad loetelud ja suunised, mis toetavad õpetaja tööd.

- Üleminevate lasteaiariühmade ja klasside soovitusliku õppevara loetelu leiab HTM [soovitusliku õppevara](#) lehel.
- 4. klasside matemaatika ja loodusõpetuse õpetajatele on HTM veebilehel koondatud vajalikud [materjalid](#).
- [Sõnaveebis avaldatud õppevara loend](#) 1990–2024 sisaldab eesti keele kui teise keele õppevara ning aastatel 1985–2024 avaldatud eesti keele kui teise keelega seotud kirjandust.
- 2023. a augustis süstematiseeriti [E-koolikoti](#) keskkond, kus õpetaja leiab erinevaid märksõnu kasutades (näiteks *LAK*, *LAK-õpe*, *lõimitud aine- ja keeleõpe*, *keelekümblus*) praktilisi ja eestikeelsele õppele üleminekuks vajalikke materjale.
- Õppekavade ja õppevara arendamisel, õppimise ja õpetamise kavandamisel ning keeleoskuse hindamisel on õpetajale suureks abiks Euroopa keeleõppe raamdokumendi uus [sõsarväljaanne](#). Raamdokumendist leiab huvitavat lugemist nii keele- kui ka aineõpetaja. Kevadel 2024. a saadeti igasse õppeasutusse läbi pidaja ka raamdokumendi paberväljaanne.

V Täiendav tugi seoses eestikeelsele õppele üleminekuga

Haridusasutustele ja kohalikele omavalitsustele pakuvad tuge erinevad nõustajad. HTM rahastab abiõpetajate ja asendusõpetajate leidmise programmi lasteaedades ja koolides. 3. ja 4. kooliastme õpilased on samuti oodatud osalema õpilasvahetustes, et eesti keelt praktiseerida.

Vajadusel saavad haridusasutuse juhtkond ja kohalik omavalitsus nõu ja abi:

- Ida-Virumaa strateegiline nõustaja Pille-Riin Kristmann, kontakt pilleriin.kristmann@hm.ee.
- Harjumaa strateegiline nõustaja Natalia Kond, kontakt natalia.kond@hm.ee.
- EKI pakub haridusasutustele keelevaldkonna metoodilist [nõustamisteenust](#), et toetada õpetajate arengut mitmekultuurilises ja mitmekeelses õpikeskkonnas. Nõustamise soovist anna teada: noustamine@eki.ee.
- Erivajadustega laste küsimuste puhul pakub nõustamist Rajaleidja keskus, kontakt: Kristin.Binsol@harno.ee.
- Kui eesti keelest erineva emakeelega lapsi/ õpilasi õpetavas koolieelses lasteasutuses või koolis on eesti keelest erineva emakeelega lapsed või õpilased ning õpetaja on haige või osaleb koolitusel, võib haridusasutus sõlmida lepingu Asendusõpetajate Liiduga (ASÕP), et saada kuni kaheks nädalaks asendusõpetaja. Info on leitav [ASÕP kodulehelt](#).
- Kui eesti keelest erineva emakeelega lapsi õpetavas koolieelses lasteasutuses või koolis vajab õpetaja tuge rühma- või klassiruumis, on võimalik rakendada ülikoolide tudengeid abiõpetajatena. Abiõpetaja töötasu ja transpordi kompenseerib HTM. Info on leitav [Tallinna Ülikooli veebilehelt](#) ja [Tartu Ülikooli veebilehelt](#).
- MTÜ VeniVidiVici kutsub 7.-12. klasside õpilasi osalema 1-4-nädalastes õpilasvahetustes või keelesõbra programmis. Lisainfo on saadaval [VeniVidiVici kodulehel](#).

VI Õpilaste õpitulemuste hindamine riiklikes tasemetöodes

Koolil on võimalus oma 4. ja 7. klass õpilaste õpitulemuste kohta infot saada osaledes eestikeelsele haridusele ülemineku seire raames riiklikes eesti keele kui teise keele, matemaatika, loodusõpetuse ja vene keele kui emakeele tasemetöodes. 2024/25. õa tasemetööde ajad leiab [siit](#). Kõik tasemetööd, sh eesti keele kui teise keele tasemetöö suuline osa toimuvad Eksamite Infosüsteemis (EIS) ja õpetaja õpilasi tasemetööl intervjuuerima ei pea. Valimisse kuuluvate tasemetöö vastuste hindamine toimub Haridus- ja Noorteameti juures ja koolid oma õpilaste tulemusi hindama ei pea. Kool saab oma õpilaste tulemustega tutvuda peale hindamist EISis. 21.-23. augustini 2024. a toimuvad tasemetöid tutvustavad ["Hariduspeegel" veebinarid](#). Veebinarid salvestatakse ja on järelvaadatavad.

Riiklike tasemetööde kohta leiab infot [siit](#).

2023/24. õa üleriiklike tasemetööde tulemuste kohta leiab infot [siit](#).

VII Lapsevanemaid toetavad tegevused

Lastevanematele on eestikeelsele õppele ülemineku teemal võimalik pakkuda tutvumiseks veebimaterjale, infotrukiseid, aga ka praktilist tuge - kohtumisi ja vastuseid tekkinud küsimustele erinevatel ekspertidelt.

- MTÜ Keelekümbilusprogrammi Lastevanemate Liit pakub HTM poolt eraldatud toetuse toel koolidele seminare, nõu ja abi kohtumistel lapsevanematega, [kontaktid KLL kodulehel](#).
- HTM on tellinud eesti/vene ja eesti/ukraina keeltes lapsevanematele infomaterjale. Alates septembrikuust jagatakse neid materjale kohalike omavalitsuste vahendusel.
- TÜ Narva Kolledži püüab [Narvas lastevanemate akadeemia](#) kohtumistel vastata lapsevanemaid kõige enam huvitavatele küsimustele. Perioodil september-detsember 2024 toimuvad kohtumised teemadel: erivajadusega õpilase toetamine, üleminekul eestikeelsele õppele, emakeel ja kultuuriline identiteet, emakeele toetamine lugemisega, eesti keeles õppimine gümnaasiumis.
- Rajaleidja kodulehelt leiab vajalikku [infot ja nõuandeid lapsevanemale](#).

VIII Kasulikud viited ja kontaktid haridusasutuse juhile

- 27. augustil kell 10.00 toimub koolidele EHISes korrektsete andmete sisestamise juhistega infoseminar, info on saadetud kohalikele omavalitsustele, kes edastavad selle haridusasutustele.
- Eesti keele kui teise keele õpetajate liiduga (lühend ETKÕL) tasub kõigil õpetajatel liituda, infot saab [ETKÕL veebilehelt](#).
- Keelesammu programm on loodud eesti keele õppimise võimaluste laiendamisele ja keeleõppe kvaliteedi parandamisele. Jälgi [Keelesammu Facebooki](#) lehte, kus jagatakse kõige värskemad infot eestikeelsele õppele üleminekut toetavate koolituste kohta. Kogu info Keelesammu programmi tegevustest leiad [keelesamm.ee](#).
- Küsimuste korral leiad kõik EKI töötajate kontaktid <https://eki.ee/kontakt/>.
- EKI kalendrist leiad [kõik keelesündmused](#).
- Kogu eestikeelsele õppele üleminekut puudutav info on [HTM ülemineku veebilehel](#).

- Ida-Virumaa 28 lasteaia meeskonnad läbivad 2023-2024 TÜ eetikakeskuse [jätkuprogrammi](#). Programm jätkub 2025. aastal.
- HTM järelevalve valdkonna edasiviiva tagasiside [öiendid](#) peegeldavad soovitusi eestikeelsele õppele üleminekuks.
- EKI juures on juba 2024 veebruaris alustanud [koolijuhtide arenguprogrammi 2. grupp koolijuhte](#).
- ESF+ tegevuse „Haridus- ja noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendusõpe ning järelkasv“ raames alustavad Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool valdkonna töötajatele täiendusõppe pakkumist ning käivitavad Õpetajate Akadeemia, mille raames töötatakse välja paindlikud õpiteed õpetajaametisse sisenemiseks ning kvalifikatsiooni saamiseks.
- Tallinna ülikoolis alustab 2024. a sügisel alustavate koolijuhtide arenguprogrammi 10. lend.
- Eeloleval sügisel avab Tallinna Ülikool arenguprogrammi ka alustavatele koolieelsete lasteasutuse juhtidele.
- Rajaleidja on koostamas toetus- ja arenguprogrammi väikeklassi õpetajatele, mille moodul on planeeritud toimuma 13.-14.09.2024. a. Täpsem info registreerumise kohta saadetakse koolidele augusti lõpus.
- Programm Noored Kooli pakub võrgustikutegevuste raames koolide meeskondadele õpiringe kahel teemal: ennastjuhtiva õppija toetamine ainetunnis ja sotsiaal-emotsionaalsete oskuste arendamine ainetunnis. Õpingid on mõeldud õpetajatele (maksimaalselt 15 inimest ühest koolist), et nad saaksid tööriistu ja toetust, kuidas lapsi tundides neil teemadel toetada. Õpingid kestavad terve õppeaasta jooksul 1 kord kuus (kokku 11 kohtumist), millest enamus kohtumistest toimub koolis kohapeal, ehk et Noored Kooli koolitajad tulevad kooli ja seal toimub 90 minutiline õpiring. Rohkem infot selle kohta saab lugeda [SIIT](#).
- Ühekeelne haridus loob võrdsed võimalused kõigile - 20 videot seoses eestikeelsele õppele üleminekuga on leitavad [Youtube`s](#), kus erinevad Eesti ühiskonnas tuntud isikud ja keelepraktikud räägivad eestikeelsele õppele ülemineku positiivsetest külgedest õppija jaoks.
- [Tule tagasi õpetajaks!](#) Ootame kõiki õpetaja kvalifikatsiooni omandanud, kuid hetkel teistes eluvaldkondades töötavaid inimesi tagasi kooli!

Toredat uut õppeaastat kõigile!
 Haridus- ja Teadusministeerium
 19. august 2024